

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditləri sayı	AZLL 640 Fonetika və fonologiya, 6 AKTS	
	Departament	Dillər və ədəbiyyatlar	
	Program (bakalavriat, magistratura)	Magistratura	
	Tədris semestri	2024/2025-ci tədris ilinin payız semestri	
	Fənni tədris edən müəllim	Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru İlkin Əsgərov	
	İmeyl:	ilkin.esger@mail.ru ilkin.asgarov@khazar.org	
	Mühazirə otağı/Cədvəl		
Məsləhət saatları	Tələbələrlə razılaşdırılmış vaxtda		
Prerekvizitlər	Yoxdur		
Tədris dili	Azərbaycan dili		
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi		
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	<ol style="list-style-type: none"> 1. F.Veysəlli. Fonetika və fonologiya məsələləri: ali məktəb üçün vəsait . 2. Ə.Dəmirçizadə .Müasir Azərbaycan dili (Fonetika, Orfoepiya, Orfoqrafiya). Birinci hissə, Bakı. 2007 3. A.Axundov. Ümumi dilçilik. (Ali məktəblər üçün dərslik). Şərq-Qərb 2011 4. Ə.Rəcəbli. Deskriptiv dilçilikdə fonologiya və qrammatika problemləri , Bakı, 2016 5. F.Veysəlli. Stuktur dilçiliyinə əsasları. I, Bakı, 2008 6. A.Qurbanov. Müasir Azərbaycan ədəbi dili. Bakı, 2003 7. A.Axundov. Azərbaycan dilinin fonetikasi. Bakı, 1985 8. Xuraman Hacızadə. Azərbaycan dilçiliyində fonetika və fonologiya problemləri: formalaşması və inkişaf tarixi. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dissertasiyanın avtoreferatı. Naxçıvan, 2024 9. Q.Cəfərov. Ümumi dilçilik etüdləri. Bakı, 2020 10. http://www.anl.az/down/meqale/elmi_xeb_adu/2019/01/799210(meqale).pdf 11. https://kitabxana.nmi.edu.az/wp-content/uploads/2020/09/Agamusa-Axundov.-Umumi-dilcilik.-Ali-mektəblər-ucun-dərslik..pdf 12. F.Cəlilov. Azərbaycan dilinin morfonologiyası. Bakı, 1988. 		
Tədris metodları	Mühazirə	+	
	İnteraktiv mühazirə	+	
	Qrup müzakirəsi	+	
	Sual-cavab,	+	
	Təqdimat	+	
	Praktiki tapşırıqlar	+	
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Aralıq imtahanı		30
	Fəallıq		10
	Davamiyyət		5
	Tapşırıq		5
	Final imtahanı		40
	Quiz		10
	Yekun		100
Kursun təsviri	“Fonetika və fonologiya” fənni əsasən, fonetika haqqında ümumi məlumat, Azərbaycan dilinin fonetik quruluşu və səs sistemi, danışq səsi və fonem anlayışının mahiyyəti, fonologiyanın ümumi problemləri və tədqiq tarixindən bəhs edir.		
Kursun məqsədləri	“Fonetika və fonologiya” fənninin əsas məqsədi isə Azərbaycan dilinin fonetik quruluşunu, danışq səslərini, sait və samitlərin təsnifatını və onların funksional xüsusiyyətlərini , fonetik hadisə və qanunları, eləcə də sintaqmatik fonetika və fonosemantik problemləri və fonemin xarakterik cəhətlərini linqvistik təhlil etməkdir.		
Tədrisin (öyrənmənin)	Fənni öyrənərkən əsasən aşağıdakı nəticələr əldə olunur:		

nəticələri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tələbələr fonetika haqqında ümumi məlumata malik olur və Azərbaycan dilinin fonetik quruluşuna bələd olur; 2. Danışıq səsi anlayışını fərqləndirir və sait və samitlərin təsnifatını konkret qəbul olunmuş meyarlar əsasında apara bilir; 3. Sintaqmatik fonetika və fonosemantik problemləri müəyyən edə bilir; 4. Fonetik hadisə və qanunları fərqləndirə bilir; 5. Danışıq səsi, fonem və allofon anlayışlarının mahiyyətini dərk edir; 6. Fonologiyanın aktual problemlərini və dilçilikdə fonem anlayışına müxtəlif yanaşmaları analiz, sintez edə bilir. 		
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranışı)	<p>Fəallığa görə veriləcək bal tələbənin sual-cavabda iştirakına görə verilir. Davamiyyətə görə bal verilməsində tələbənin dərstdə ardıcıl iştirakı və dərstdə özünü qaydalara uyğun aparması nəzərə alınır. Üzürsüz buraxılan 2 dərslə üçün 1 (bir) bal çıxılır.</p> <p>Fənnin tədrisi zamanı verilən ballara aydınlıq gətirsək;</p> <p>Aralıq imtahanı – 30 (imtahanda tələbələrin biliyi tapşırıqlar və ya açıq suallar vasitəsilə yoxlanılır)</p> <p>Fəallıq – 10 (dərslə zamanı sual-cavabda və keçilən mövzu ilə bağlı müzakirələrdə iştiraka və təqdimat bacarığına görə verilir)</p> <p>Tapşırıqlar - 5 (ev tapşırıqlarının yerinə yetirilməsinə görə verilir)</p> <p>Quiz -10 (Tapşırıq və ya açıq suallardan ibarət ola bilər)</p> <p>Final imtahanı - 40 imtahanda praktiki tapşırıq və açıq suallardan istifadə olunacaq)</p> <p>Davamiyyət - 5 (Davamiyyətə görə bal verilməsində tələbənin dərstdə ardıcıl iştirakı və dərstdə özünü qaydalara uyğun aparması nəzərə alınacaqdır. Üzürsüz buraxılan 2 dərslə üçün 1 (bir) bal çıxılacaq.</p> <p style="text-align: center;">İmtahan haqqında:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İmtahana hazırlaşarkən dərslərdə götürülmüş qeydləri öyrənməklə yanaşı, dərslə iş planında göstərilmiş ədəbiyyatlara, o cümlədən əlavə mənbələrə də müraciət etmək lazımdır. 2. İstifadə ediləcək ədəbiyyatın bir qismi tərəfimizdən təmin ediləcəkdir. 		
Cədvəl (dekanlıq və departamentlə razılaşdırılaraq dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix (planlaşdırılmış)	Fənnin mövzuları	Dərslə/Tapşırıqlar
1.		Azərbaycan dili haqqında ümumi məlumat. Fonetika haqqında məlumat. Fonetikanın növləri. Azərbaycan dilinin fonetik quruluşunun səciyyəvi cəhətləri.	6,s.10-50 7,s.5-17
2.		Danışıq səsi və fonem anlayışı. Səslərin yaranmasında danışıq üzlərinin rolu .	6,s.52-77
3.		Azərbaycan dilinin saitlə sistem. Saitlərin təsnifi meyarları.	7,s.19-88

4.		Azərbaycan dilinin samitlər sistemi. Samitlərin təsnifatı və əsas xüsusiyyətləri.	7,s.88-199
5.		Azərbaycan dilində fonetik hadisə və qanunlar	7,s.206-244
6.		Heca və vurğu. Tipləri və növləri.	7,s.245-290
7.		Azərbaycan dilində sintaqmatik fonetika və fonosemantik problemlər. İntonasiyanın dildə rolu və əhəmiyyəti. İntonasiyanın tipləri.	7, 292-334
8.		Mətn üzrə iş.	
9.		Sadə cümlə fonetikasını	7,s.335-365
10.		Mürəkkəb cümlə fonetikasını	7,s.365-387
11.		Azərbaycan dilçiliyində fonetika və fonologiya problemləri. Fonetika və fonologiyanın tədqiqi mərhələləri	8
12.		Azərbaycan dilinin fonemlər sistemi ilə bağlı mübahisəli məsələlər.	8
13.		Azərbaycan dilinin morfonologiyası. Morfemika	11 5,s.6-39
14.		Dilçilikdə fonemin tədqiq tarixi və fonemə münasibət. Azərbaycan dilçiliyində fonem məsələsi. Boduen De Kurtene və onun "fonem" anlayışı	1,s.40-46; 5; 8
15.		Mətnlər üzərində iş Quiz	
		Final imtahan	